

خردمندی در زندگی روزمره

آزادی، شهرت، دروغ‌گویی، خیانت و چهارده گفتار دیگر

لشک کولاکوفسکی

ترجمه‌ی شهاب‌الدین عباسی

نشر سنگ

www.ketab.ir

www.ketab.ir

نشان استاندارد بین‌المللی محیط زیست کاغذ پاک FSC

برای تولید این کاغذ فرایند شیمیایی انجام نمی‌گیرد دوباره به چرخه‌ی طبیعت بازمی‌گردد و محیط زیست را آلوده نمی‌کند.

سرشناسه: کولاکوفسکی، لشک، ۱۹۲۷ - م. Kolakowski, Leszek

عنوان و نام پدیدآور: خردمندی در زندگی روزمره: آزادی، شهرت، دروغ و خیانت و چهارده گفتار دیگر / لشک کولاکوفسکی
ترجمه‌ی شهاب‌الدین عباسی.

مشخصات نشر: تهران: نشر سنگه ۱۳۹۹ / مشخصات ظاهری: ۱۴۱ ص.

فروست: فلسفه برای زندگی امروز: ۳ / شابک: 5-738306-622-978 / وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: فلسفه / موضوع: Philosophy / موضوع: فلسفه لهستانی — قرن ۲۰م. / موضوع: Philosophy, Polish — 20th century

شناسه افزوده: عباسی، شهاب‌الدین، ۱۳۴۵ - مترجم

ردمبندی کنگره: BT۴۶۹۱ / ردمبندی دیویی: ۱۹۹/۴۳۸ / شماره‌ی کتابشناسی ملی: ۷۳۸۳۲۶۱

سایت نشر سنگ:

www.sangpublication.ir

نشر سنگ در فضای مجازی:

@sangpublication

پست الکترونیک نشر سنگ:

sangpublication@gmail.com

شماره‌ی تماس و فضای مجازی: ۰۹۲۸ ۱۲۲ ۲۸۷۰

خردمندی در زندگی روزمره

فلسفه برای زندگی امروز - ۳

نویسنده: لشک کولاکوفسکی

مترجم: شهاب‌الدین عباسی

طراح جلد: بهنام زنگی

ناشر: سنگ

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۹

چاپ چهارم: زمستان ۱۴۰۲

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: پردیس دانش

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۳۸۳-۰۶-۵

حق چاپ و انتشار محفوظ و مخصوص نشر سنگ است.

فهرست

۹	پیشگفتار
۱۳	درباره‌ی قدرت
۲۱	درباره‌ی شهرت
۲۷	درباره‌ی برابری
۳۵	درباره‌ی دروغ‌گویی
۴۳	درباره‌ی مدارا
۵۱	درباره‌ی سفر
۵۷	درباره‌ی فضیلت
۶۳	درباره‌ی مسؤولیت جمعی
۶۹	درباره‌ی چرخه‌ی بخت
۷۵	درباره‌ی خیانت
۸۳	درباره‌ی خشونت
۹۱	درباره‌ی مثال
۹۹	درباره‌ی آزادی
۱۰۷	درباره‌ی تحمل
۱۱۳	درباره‌ی خدا
۱۲۱	درباره‌ی احترام به طبیعت
۱۲۷	درباره‌ی خرافه
۱۳۷	درباره‌ی کلیشه‌های ملی

پیشگفتار

ایشیک کولاکوفسکی فیلسوف بزرگ لهستانی در «خردمندی در زندگی روزمره» به تحلیل و بررسی هجده موضوع مهم در زندگی فردی و اجتماعی می‌پردازد. او در این کتاب موضوعاتی چون قدرت، شهرت، دروغ‌گویی، مدارا، سفر، فضیلت، مسؤولیت جمعی، خیانت، خشونت، ملال، آزادی، بچگی، خدا، احترام به طبیعت، خرافه و غیره را مورد بررسی فلسفی قرار داده است.

این کتاب کولاکوفسکی هم مثل کتاب «پرسش‌های فیلسوفان بزرگ جهان»^۱ که به بررسی بیست و سه پرسش فلسفی مهم می‌پردازد، علاوه بر آشنایی با تفکرات این فیلسوف بزرگ معاصر، در عمل کلاس آموزش «روش فلسفی» است و نشان می‌دهد که چه‌طور می‌توان با ذهنی باز و سنجشگر موضوعات نظری و عملی زندگی بشر را کاوید و بررسی کرد. در قرن پنجم پیش از میلاد سقراط با مردم گفت‌وگو می‌کرد و آن را وامی‌داشت درباره‌ی موضوعات گوناگون زندگی بیندیشند. او می‌گفت: «بزرگ‌ترین خیر و نیکی برای آدمی این است که هر روز درباره‌ی فضیلت و سایر قابلیت‌های انسانی بگوید و بشنود و درباره‌ی خود و دیگران پژوهش کند. برای آدمی، زندگی بررسی نشده ارزش زیستن ندارد.» در خردمندی برای زندگی روزمره همین

۱. ترجمه‌ی فارسی این کتاب را انتشارات مواجهه به همین قلم منتشر کرده است.

حرکت فلسفی را می‌بینیم. این کتاب کولاکوفسکی هم گوشه‌ای از جذابیت‌ها و اثرگذاری‌های فلسفه و نقش آن در زندگی را نشان می‌دهد.

لشیک کولاکوفسکی در سال ۱۹۲۷ در شهر رادوم لهستان به دنیا آمد. طی سال‌های ۱۹۴۵ تا ۵۰ در دانشگاه ووچ و بعد در دانشگاه ورشو تحصیل کرد و در سال ۱۹۵۳ در آن‌جا دکترای فلسفه گرفت. در دانشگاه ورشو استادیار، سپس در ۱۹۵۹ رئیس و در ۱۹۶۴ استاد بخش تاریخ فلسفه شد. در همان دوره، سال‌هایی در مؤسسه‌ی فلسفه‌ی آکادمی علوم لهستان کار کرد. او سردبیر ارشد نشریه‌ی فلسفی لهستان و برخی نشریات دیگر بود. در مارس ۱۹۶۸ توسط حکومت لهستان از دانشگاه اخراج شد و پس از آن طی سال‌های ۱۹۶۸ و ۶۹ استاد مدعو در گروه فلسفه‌ی دانشگاه مگ‌گیل، مونترال و سپس در سال‌های ۱۹۶۹ تا ۷۰ استاد مدعو در دانشگاه کالیفرنیا، برکلی شد. در ۱۹۷۵ استاد مدعو در دانشگاه یل شد. از ۱۹۸۱ تا ۱۹۹۴ استاد کمیته‌ی اندیشه اجتماعی در دانشگاه شیکاگو بود. از ۱۹۷۰ تا زمان بازنشستگی‌اش در سال ۱۹۹۵ هم محقق ارشد دانشکده‌ی آل سولز آکسفورد بود.

لشیک کولاکوفسکی نویسنده‌ی بیش از سی کتاب است. کتاب‌هایی که به انگلیسی نوشته است یا به انگلیسی ترجمه شده‌اند، عبارتند از: «جریان‌های اصلی مارکسیسم» (۳ جلد، ۱۹۷۸)، «دین» (۱۹۸۲)، «برگسون» (۱۹۸۴)، «هوسرل و جست‌وجوی یقین» (۱۹۷۶)، «وحشت متافیزیکی» (۱۹۸۸)، «حضور اسطوره» (۱۹۸۹)، «مدرنیته در محاکمه‌ی بی‌پایان» (۱۹۹۵) و «خدا هیچ بدهی‌ای به ما ندارد: گفتاری مختصر درباره‌ی دین پاسکال و روح یانسنیسم» (۱۹۹۵). او کتاب‌هایی به زبان لهستانی، فرانسه و آلمانی نوشت و متون فلسفی را به بسیاری زبان‌ها ترجمه کرد و سه کتاب هم با ویژگی ادبی نوشت. کولاکوفسکی عضو آکادمی بریتانیا، آکادمی جهانی فرهنگ‌ها، آکادمی اروپا و آکادمی هنرهای زیبای باواریا بود. او همچنین عضو

خارجی آکادمی هنرها و علوم آمریکا و عضو مؤسسه‌ی بین‌المللی فلسفه، انجمن قلم، و عضو انجمن‌های فلسفی در بریتانیا و هلند بود.

لشک کولاکوفسکی افتخارات زیادی کسب کرد و جوایز متعدد دریافت داشت از جمله جایزه‌ی یرژکوفسکی ۱۹۶۹، جایزه‌ی صلح کتابفروشان آلمان ۱۹۷۷، جایزه‌ی اروپایی مقالات ۱۹۸۱، جایزه‌ی اراسموس ۱۹۸۲، بورسیه‌ی مک‌آرتر ۱۹۸۳، جایزه‌ی جفرسون ۱۹۵۶، جایزه‌ی توکویل ۱۹۹۳، جایزه‌ی نونینو ۱۹۹۷، جایزه‌ی انجمن قلم لهستان ۱۹۸۸ و شش دکتری افتخاری.

خردمندی در زندگی روزمره، آزادی، شهرت، دروغ و خیانت و چهارده گفتار دیگر، نخستین بار در سال ۱۹۹۹ منتشر شد و چاپ جدید آن هم در سال ۲۰۱۸ انتشار یافت. عنوان اصلی این ترجمه‌ی انگلیسی این است: آزادی، شهرت، دروغ و خیانت، مقالاتی در زندگی روزمره. من برای آن که عنوان کتاب گویاتر و کلی‌تر باشد این عنوان را روی آن گذاشتم: خردمندی در زندگی روزمره. گذشته از این، چهار موضوعی که در عبارت توضیحی کتاب آمده فقط چهار موضوع از هجده موضوع اصلی کتاب است و همه‌ی مضامین کتاب را پوشش نمی‌دهد اما خردمندی و سنجشگری رشته‌ی واحدی است که در تمام کتاب حضور دارد و روح «ماجراجویی فلسفی» را می‌توان در سراسر آن احساس کرد. چند دهه پیش از کولاکوفسکی، ویل دورانت در کتاب «دعوت به فلسفه» می‌گفت فلسفه روح ماجراجویی را از دست داده و لازم است دوباره به ماجراجویی برگردد او خودش در کتاب دعوت به فلسفه دست به این ماجراجویی می‌زند کار کولاکوفسکی در این دو کتاب هم حس ماجراجویی و حرکت فلسفی دارد.

دورانت می‌نویسد: فلسفه کیف پول‌مان را پر نمی‌کند و ما را به مدارج بالا در حکومتی دموکراتیک نمی‌رساند. چون اگر کیفی پر از پول داشته باشیم و به بالاترین مدارج و مقامات برسیم، ولی با همه‌ی این‌ها خام و نادان بمانیم و بینوایی کور باشیم

و ذهنی زشت، رفتاری ددمنش، شخصیتی بی‌ثبات و امیالی آشفته داشته باشیم، آن پول و مقام به چه کار می‌آید؟ شاید فلسفه، اگر به آن وفادار باشیم، وحدت روحی شفاف‌بخشی به ما ارزانی کند. فلسفه، حکمتی برای فهمیدن و بخشیدن به ما ارزانی می‌کند و همین کافی است و بیش‌تر از همه‌ی ثروت جهان می‌ارزد.^۱ دو کتاب لشک کولاکوفسکی، پرسش‌های فیلسوفان بزرگ جهان، و خردمندی در زندگی روزمره گوشه‌های از این ارزش والا را نشان می‌دهند.

زنجیره‌ی نیکی: اگر از کتاب و ایده‌های آن خوش‌تان آمد، آن را به سه نفر دیگر معرفی کنید و درباره‌ی این ایده‌ها با آن‌ها حرف بزنید. بنجامین فرانکلین، دانشمند و نویسنده‌ی معروف قرن هجدهم، زمانی به کسی پولی قرض داد. مدتی بعد، وقتی آن شخص خواست قرضش را ادا کند، فرانکلین به او گفت نمی‌خواهد قرض را پس بدهی. آن را به کسی بده که از تو قرض می‌خواهد و از او بخواه همین کار را با دیگری بکند. ما با تفکر و سنجشگری و با کارهای کوچک‌مان می‌توانیم دنیا را جای بهتری برای زندگی کنیم.

— شهاب‌الدین عباسی

۲۰ آبان ۱۳۹۹

۱. دعوت به فلسفه، ویل دورانت، ترجمه‌ی شهاب‌الدین عباسی، بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه، چاپ چهارم،